
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פסיכולוגיה חינוכית - 37910

תאריך עדכון אחרון 22-07-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יואל אליצור

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yoel.elizur@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג', 9:00-10:00 סמסטר א', יום ד', 9:00-10:00 סמסטר ב'

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

המטרה של הקורס היא לפתח את יכולתם של תלמידי הפרקטיקום בשנה א' להיכנס לעבודה פסיכולוגית חינוכית בבית-הספר וליישם דרכי הערכה וייעוץ וטיפול בגישה מערכתית-אינטגרטיבית. נלמד כיצד ליצור עמדה מקצועית בביה"ס שמאפשרת ייעוץ והתערבות שניונית בדגש על הילד, וכיצד עבודה זו יכולה לתרום למשפחה ולמערכת החינוכית. המושגים והכלים של הגישה המערכתית-אינטגרטיבית ישמשו לביסוס עבודת צוות המושתתת על הגדרה משותפת של מטרות, הבחנה בין תוכן לבין תהליך, ועבודה מתוכננת בהתאם לאסטרטגיה מערכתית. נדגיש את הנושא של יצירת ברית עבודה וייעוץ למחנכים והורים.

במסגרת הקורס התלמידים מצופים להתחיל במחצית השנייה של סמסטר א' הליך של יצירת ברית וחווה עבודה לייעוץ מערכתי ממוקד ילד עם הורים ומחנכים. הכוונה לייעוץ בדרג על מניעה שניונית בהתאם למודל התגובה להתערבות (RTI) שמבחין בין רמות התערבות שונות בעבודת הפסיכולוג החינוכי. ככל שניתן הייעוץ יתמקד בילד בגיל הגן או בכיתות היסוד. ההתערבות תבוצע בסמסטר ב' במסגרת 6-10 פגישות עם ההורים והמחנכת/גננת ותכלול גם תצפית על הילד במסגרת החינוכית ו/או מפגש עם הילד והוריו. יש לעשות עבודה זו עם ילד שאינו נמצא במקביל בטיפול במשחק או בטיפול קוגניטיבי-התנהגותי הקשור לקורס אחר.

הלמידה של הקורס נעשית בשני שלבים. השלב הראשון נועד להעניק מושגים וכלים שיכינו אתכם לקראת עבודת הייעוץ שתעשו במסגרת הקורס. השלב השני שיתקיים במהלך התקופה שבה אתם עושים את הייעוץ יעסוק בהתמודדות שלכם עם ההטמעה של החומר שלמדתם לתוך העבודה בשטח. בשלב זה יכולה להיות הרחבה של הלמידה לנושאים נוספים שרלוונטיים לעבודה שלכם.

מטרות הקורס:

המטרות הן: יצירת עמדה של יועץ מערכתי בתוך ביה"ס, יצירת ברית עבודה ושותפות עם מחנכים והורים, והתערבות מערכתית ממוקדת ילד ברמה של מניעה שניונית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לבנות התערבות מערכתית ברמת התלמיד
לפתח ברית עבודה עם מחנכת
לפתח ברית עבודה עם הורים
לנסח בע"פ ובכתב תכנית עבודה מנומקת הכוללת המשגת מקרה
לארגן התערבות מערכתית
להסביר ולהצדיק את הבסיס האמפירי של ההתערבות המערכתית

דרישות נוכחות (%):

85%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, תרגול, וידאו

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שיעור 1: מבוא לפסיכולוגיה חינוכית ואוריינטציה לקורס ולפרקטיקום
שיעור 2: גישה מערכתית לעבודת הפסיכולוג בביה"ס: איתור מוקדם ורמות של התערבות
שיעור 3: מודלים טרנס-תיאורטיים של שלבים בהתפתחות ההפרעה ותהליך השינוי ותומתם ליצירת עמדה מקצועית מול הצוות החינוכי, ההורים והילד
שיעור 4: ייעוץ התערבותי-מערכתי ודיון על העבודה של הקורס
שיעור 5: מודל משו"ה (מעורבות, שותפות והעצמה) לבניית ברית עבודה עם הורים
שיעור 6: מודל פסיכו-חינוכי לעבודה עם הורים: לזהות ולקבל את הצרכים הייחודיים של הילד
שיעור 7: מודל 'Skills Kids': חבירה להורים וליד בדגש על חוזקות ותמיכה חברתית
שיעור 8: התערבות נתמכת ראיות באילמות סלקטיבית - הרצאת אורח של רות פרדניק, מרכזת הטיפול באילמות סלקטיבית בשפ"ח ירושלים
שיעור 9: התערבות נתמכת ראיות בבעיות התנהגות וקשיי וויסות,
שיעורים 10-14: הפרקטיקנט במערכת החינוכית: מיקום עצמי, רגישות תרבותית והתייעצות

סמסטר ב'

- שיעור 1: הרצאת תלמידים ולאחריה שיעור שיעסוק בסיפורים, מטאפורות ומשחק עם ילדים, הורים ומחנכים: שיתוף פעולה ושפה משותפת מעודדת שינוי אין חובת קריאה לשיעור זה.
שיעורים 2-8: מיקום עצמי, רגישות תרבותית והתייעצות
שיעור 9: Support Behavior Positive: הצלחות, שבח יעיל (משוב) וחיזוקים
שיעור 10: משמעת מטיבה, ויסות פנימי/סביבתי, שיתוף פעולה והיענות מרצון
שיעור 11: העבודה המסכמת של הקורס: ארגון וכתובה של תיאור מקרה
שיעור 12: טיפול בצל החוק: הגנה על ילדים במצבים של התעללות, הזנחה וניצול - הרצאת אורח של חוה לוי, עו"ס ראשית לחוק הנוער, משרד הרווחה והשירותים החברתיים
שיעור 13: סליחה, פיוס וצדק מאחה במערכת החינוך ובמשפחה: טיפוח מנטליזציה ופרו-חברתיות
שיעור 14: דיון מסכם: התהליך המקביל של becoming במטופל ובמטפל ושלבים של שינוי

חומר חובה לקריאה:

- אליצור, י. (1996). מעורבות, שותפות והעצמה: מודל משו"ה לפיתוח ברית עבודה עם המשפחה. שיחות, כתב-עת ישראלי לפסיכותרפיה, י(2), 92-105.
Feindler, E. L. (2009). Playful strategies to manage frustration: The turtle technique and beyond. In A. A. Drewes (Ed.), *Blending play therapy with cognitive behavioral therapy: Evidence-based and other effective treatments and techniques* (pp. 401-422). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons Inc.
Greenwood, C. R., & Kim, J. M. (2012). Response to Intervention (RTI) Services: An Ecobehavioral Perspective. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 22(1-2), 79-105. doi: 10.1080/10474412.2011.649648
Gutkin, T. B. (2012). Ecological Psychology: Replacing the Medical Model Paradigm for School-Based Psychological and Psychoeducational Services. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 22(1-2), 1-20. doi: 10.1080/10474412.2011.649652
Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M. T., Sandler, H. M., Whetsel, D., Green, C. L., Wilkins, A. S., & Closson, K. E. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *Elementary School Journal*, 106(2), 105-130.

- Maital, S., & Scher, A. (2003). Consulting about young children: An ecosystemic developmental perspective. In E. Cole & J. A. Siegel (Eds.), *Effective consultation in school psychology* (2 ed., pp. 336-361). Hogrefe and Huber: Hogrefe and Huber.
- Meth, R. L. (2005). Involving Fathers in Children's Therapy. In *Children in therapy: Using the family as a resource* (pp. 383-406). New York, NY: W W Norton & Co.
- Prochaska, J. O., & Prochaska, J. M. (1999). Why don't continents move? Why don't people change? *Journal of Psychotherapy Integration*, 9(1), 83-102.
- Wachtel, E. F. (2001). The Language of Becoming: Helping Children Change How They Think about Themselves. *Family Process*, 40(4), 369-384. doi: 10.1111/j.1545-5300.2001.4040100369.x
- Watts-Jones, T. D. (2010). Location of Self: Opening the Door to Dialogue on Intersectionality in the Therapy Process. *Family Process*, 49(3), 405-420. doi: 10.1111/j.1545-5300.2010.01330.x

חומר לקריאה נוספת:

- אליצור, י. (1996). מעורבות, שותפות והעצמה: מודל משו"ה לפיתוח ברית עבודה עם המשפחה. שיחות, כתב-עת ישראלי לפסיכותרפיה, י(2), 92-105.
- גרינבאום, ז. צ. ופריד, ד. (2011). (עורכים) קשרי משפחה - מסגרת חינוך בגיל הרך (גן-ג'): תמונת מצב והמלצות. הוועדה לנושא קשרי משפחה - מסגרת חינוך בגיל הרך (גן-ג') וזיקתם להתפתחות הילד ולהצלחתו במערכת החינוך: היזמה למחקר יישומי בחינוך, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ירושלים.
- עומר, ח. (2008). הסמכות החדשה: בבית, בבית הספר ובקהילה. תל אביב, מודן
- עומר, ח. וליבוויץ, א. (2007). פחדים של ילדים: איך להתמודד במקום לגונן.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742. doi: 10.1037/0012-1649.22.6.723
- Connolly, S. D., Bernstein, G. A., & Issues, W. G. o. Q. (2007). Practice Parameter for the Assessment and Treatment of Children and Adolescents With Anxiety Disorders. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 46(2), 267-283.
- Duncan, B. L. (2014). So you want to be a better therapist. On becoming a better therapist: Evidence-based practice one client at a time (2nd ed.) (pp. 3-33). Washington, DC, US: American Psychological Association.
- Elizur, Y. (1996). Involvement, collaboration, and empowerment: A model for consultation with human-service agencies and the development of family-oriented care. *Family Process*, 35(2), 191-210.
- Feindler, E. L. (2009). Playful strategies to manage frustration: The turtle technique and beyond. In A. A. Drewes (Ed.), *Blending play therapy with cognitive behavioral therapy: Evidence-based and other effective treatments and techniques* (pp. 401-422). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons Inc.
- Greenwood, C. R., & Kim, J. M. (2012). Response to Intervention (RTI) Services: An Ecobehavioral Perspective. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 22(1-2), 79-105. doi: 10.1080/10474412.2011.649648
- Gutkin, T. B. (2012). Ecological Psychology: Replacing the Medical Model Paradigm

-
- for School-Based Psychological and Psychoeducational Services. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 22(1-2), 1-20. doi:10.1080/10474412.2011.649652
- Henggeler, S. W. (2011). Efficacy studies to large-scale transport: The development and validation of multisystemic therapy programs. *Annual Review of Clinical Psychology*, 7, 351-381. doi:10.1146/annurev-clinpsy-032210-104615
- Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M. T., Sandler, H. M., Whetsel, D., Green, C. L., Wilkins, A. S., & Closson, K. E. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *Elementary School Journal*, 106(2), 105-130.
- Howard, A. L., Strickland, N. J., Murray, D. W., Tamm, L., Swanson, J. M., Hinshaw, S. P., . . . Molina, B. S. G. (2016). Progression of impairment in adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder through the transition out of high school: Contributions of parent involvement and college attendance. *Journal of Abnormal Psychology*, 125(2), 233-247. doi:10.1037/abn0000100
- Kennedy, S. J., Rapee, R. M., & Edwards, S. L. (2009). A selective intervention program for inhibited preschool-aged children of parents with an anxiety disorder: Effects on current anxiety disorders and temperament. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 48(6), 602-609. doi:10.1097/CHI.0b013e31819f6fa9
- Loren, R. E. A., Vaughn, A. J., Langberg, J. M., Cyran, J. E. M., Proano-Raps, T., Smolyansky, B. H., . . . Epstein, J. N. (2015). Effects of an 8-session behavioral parent training group for parents of children with ADHD on child impairment and parenting confidence. *Journal of Attention Disorders*, 19(2), 158-166. doi:10.1177/1087054713484175
- Maital, S., & Scher, A. (2003). Consulting about young children: An ecosystemic developmental perspective. In E. Cole & J. A. Siegel (Eds.), *Effective consultation in school psychology* (2 ed., pp. 336-361). Hogrefe and Huber: Hogrefe and Huber.
- March, J. S., & Benton, C. M. (2007). *Talking back to OCD : The program that helps kids and teens say "no way" - and parents say "way to go"*. New York: Guilford Press.
- Martinez, J. I., Lau, A. S., Chorpita, B. F., & Weisz, J. R. (2015). Psychoeducation as a Mediator of Treatment Approach on Parent Engagement in Child Psychotherapy for Disruptive Behavior. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 1-15. doi:10.1080/15374416.2015.1038826
- Meth, R. L. (2005). Involving Fathers in Children's Therapy. In *Children in therapy: Using the family as a resource* (pp. 383-406). New York, NY: W W Norton & Co.
- Morrison, B. E. b. s. c., & Vaandering, D. (2012). Restorative Justice: Pedagogy, Praxis, and Discipline. *Journal of School Violence*, 11(2), 138-155. doi:10.1080/15388220.2011.653322
- Neng Lin, W., Enright, R., & Klatt, J. (2011). Forgiveness as character education for children and adolescents. *Journal of Moral Education*, 40(2), 237-253. doi:10.1080/03057240.2011.568106
- Osher, D., Bear, G. G., Sprague, J. R., & Doyle, W. (2010). How Can We Improve School Discipline? *Educational Researcher*, 39(1), 48-58. doi:10.3102/0013189x09357618
- Prochaska, J. O., & Prochaska, J. M. (1999). Why don't continents move? Why don't

- people change? *Journal of Psychotherapy Integration*, 9(1), 83-102. doi: <http://dx.doi.org/10.1023/A:1023210911909>
- Rapee, R. M., Schniering, C. A., & Hudson, J. L. (2009). Anxiety disorders during childhood and adolescence: Origins and treatment. *Annual Review of Clinical Psychology*, 5, 311-341. doi:10.1146/annurev.clinpsy.032408.153628
- Reschly, A. L., & Christenson, S. L. (2012). Moving from "context matters" to engaged partnerships with families. *Journal of Educational & Psychological Consultation*, 22(1-2), 62-78. doi: 10.1080/10474412.2011.649650
- Scott, S., & Dadds, M. R. (2009). Practitioner Review: When parent training doesn't work: theory-driven clinical strategies. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50(12), 1441-1450. doi:10.1111/j.1469-7610.2009.02161.x
- Storebø, O. J., Rasmussen, P. D., & Simonsen, E. (2016). Association Between Insecure Attachment and ADHD: Environmental Mediating Factors. *Journal of Attention Disorders*, 20(2), 187-196. doi:10.1177/1087054713501079
- Wachtel, E. F. (2001). The Language of Becoming: Helping Children Change How They Think about Themselves. *Family Process*, 40(4), 369-384. doi: 10.1111/j.1545-5300.2001.4040100369.x
- Watts-Jones, T. D. (2010). Location of Self: Opening the Door to Dialogue on Intersectionality in the Therapy Process. *Family Process*, 49(3), 405-420. doi: 10.1111/j.1545-5300.2010.01330.x

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 25 %
 הגשת עבודה 50 %
 הגשת תרגילים 25 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

לא רלבנטי